

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie V Wydział Gospodarczy, w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Maciej Rzewuski,
Protokolant:	stażysta Arkadiusz Koziół

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2017 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W.

przeciwko T. B., D. B., K. B.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanych T. B., D. B. i K. B. na rzecz powoda (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. solidarnie kwotę 100.000,00 (sto tysięcy 00/100) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 21 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanych do wartości przysługującego im prawa użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej położonej w B. wraz z prawem odrębnej własności budynków posadowionych na tej nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Piszku prowadzi księgę wieczystą o numerze (...),

II. zasądza od pozwanych T. B., D. B. i K. B. na rzecz powoda (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. solidarnie kwotę 8.467,00 (osiem tysięcy czterysta sześćdziesiąt siedem 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7.200,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

III. nakazuje ściągnąć od pozwanych T. B., D. B. i K. B. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie solidarnie kwotę 3.750,00 (trzy tysiące siedemset pięćdziesiąt 00/100) złotych tytułem nieuiszczonej części opłaty od pozwu.

/SSR del. Maciej Rzewuski/

Sygn. akt V GC 106/16

UZASADNIENIE

Powód (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. wniósł pozew, domagając się zasądzenia od pozwanych T. B., D. B. i K. B. solidarnie na swoją rzecz kwoty 100.000 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu według norm przepisanych. Wniósł także o ograniczenie odpowiedzialności pozwanych do wysokości wartości nieruchomości położonej w miejscowości B., dla której Sąd Rejonowy w Piszku prowadzi księgę wieczystą numer (...).

W uzasadnieniu wskazano, że w dniu 15 stycznia 1998 r. T. B. działający jako właściciel Zakładu Produkcyjno-Usługowo-Handlowego (...) w W., zawarł z (...) Bankiem (...) S.A. w W. (obecnie Bank (...) S.A. w W.) umowę

numer (...) o udzielenie kredytu obrotowego w formie linii kredytowej. Jako zabezpieczenie kredytu ustanowiono hipotekę umowną zwykłą w wysokości 100.000 zł na nieruchomości położonej w B., dla której Sąd Rejonowy w Pizzu prowadzi księgę wieczystą numer (...). Ponieważ kredytobiorca nie spłacił należności, w dniu 5 października 1999 r. wystawiono bankowy tytuł egzekucyjny numer 11/99, który postanowieniem Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej z dnia 9 czerwca 2009 r. został zaopatrzony w klauzulę wykonalności. W dniu 2 grudnia 2010 r. (...) Niestandardyzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. zawarł z Bankiem (...) S.A. w W. umowę sprzedaży wierzytelności, na podstawie której nabył wierzytelności wynikające z umowy numer (...) z dnia 15 stycznia 1998 r. W związku z przelewem wierzytelności Sąd Rejonowy w Pizzu wpisał w księdze wieczystej numer (...) powoda jako wierzyciela hipotecznego, w miejsce Banku (...) S.A. Powód dochodzi pozew części roszczenia przysługującego mu względem pozwanych w kwocie 100.000 zł z tytułu części nabytej od Banku wierzytelności. Powód złożył wniosek o zawezwanie pozwanego do próby ugodowej, który okazał się nieskuteczny (vide: k.2-5).

Pozwani T. B., D. B. i K. B. złożyli odpowiedzi na pozew, w których wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na ich rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwane K. B. i D. B. wskazały, że nigdy nie zaciągały żadnego kredytu u powoda, ani u jego poprzednika prawnego. Nadmienily, że z informacji uzyskanych od ojca – T. B. wynika, że kredyt, który został zabezpieczony hipoteką w kwocie 100.000 zł, wpisaną w księdze wieczystej numer (...), został spłacony. Dodały, że spadek po matce A. B. nabyły z dobrodziejstwem inwentarza (na podstawie aktu poświadczenia dziedziczenia), zaś majątek spadkowy nie został jeszcze podzielony między spadkobierców. Podniosły także zarzut przedawnienia roszczenia dochodzonego pozew, wskazując że przeciwko spadkodawczyni nigdy nie toczyło się postępowanie egzekucyjne (vide: k.159-160, k.171-172).

Pozwany T. B. potwierdził fakt zawarcia z (...) Bankiem (...) S.A. w W. w dniu 15 stycznia 1998 r. umowy numer (...). Przyznał też, że działając w imieniu własnym i swojej żony A. B., dla zabezpieczenia tego kredytu, ustanowił na nieruchomości położonej w B., objętej księgą wieczystą numer (...) hipotekę umowną w kwocie 100.000 zł. Pozwany wskazał, że spłacił kwotę kredytu zabezpieczoną hipoteką, aczkolwiek nie jest w stanie przedstawić stosowanych dokumentów, które zostały skasowane w jego księgowości (vide: k.162-163).

Na rozprawie sądowej w dniu 9 września 2016 r. pełnomocnik powodów podniósł zarzut przedawnienia roszczenia dochodzonego pozew wobec wszystkich trzech pozwanych (vide: k.189).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 15 stycznia 1998 r. w P. T. B. działający jako właściciel Zakładu Produkcyjno-Usługowo-Handlowego (...) w W., zawarł z (...) Bankiem (...) S.A. w W. (obecnie: Bank (...) S.A. w W.) umowę numer (...) o udzielenie kredytu obrotowego w formie linii kredytowej.

(bezsporne; dowód: umowa z dnia 15 stycznia 1998 r. z załącznikami – k.25-30, k.216-224)

Dnia 2 lutego 1998 r. T. B. działający w imieniu własnym i żony A. B., w celu zabezpieczenia spłaty w/w kredytu udzielonego przez (...) Bank (...) S.A. w W., ustanowił na rzecz tego Banku na prawie użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej położonej w B. (wraz z prawem odrębnej własności budynków posadowionych na tej nieruchomości), dla której Sąd Rejonowy w Pizzu prowadzi księgę wieczystą numer (...) hipotekę umowną w kwocie 100.000 zł.

(bezsporne; dowód: akt notarialny z dnia 2 lutego 1998 r., Rep. A nr 485/1998 – k.35-38; notoria urzędowa – odpis księgi wieczystej numer (...))

W piśmie z dnia 2 grudnia 1998 r. (...) Bank (...) S.A. w W. informował T. B., że kredyt obrotowy wynikający z umowy numer (...) z dnia 12 lutego 1998 r., został spłacony w październiku 1998 r. Z tego powodu Bank zezwolił na wykreślenie

hipoteki zabezpieczającej wskazaną wierzytelność kredytową, wpisanej w księdze wieczystej numer (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Rawie Mazowieckiej.

(bezsporne; dowody: pismo z dnia 2 grudnia 1998 r. – k.204, zaświadczenie o wygaśnięciu hipoteki z dnia 2 grudnia 1998 r. – k.205)

Dnia 5 października 1999 r. (...) Bank (...) S.A. w W. wystawił przeciwko T. B. bankowy tytuł egzekucyjny numer 11/99. W treści tytułu wskazano, że wysokość zobowiązania dłużnika z umowy numer (...) z dnia 15 stycznia 1998 r. na dzień wystawienia tego tytułu wynosi łącznie 265.336,23 złotych.

(bezsporne; dowód: bankowy tytuł egzekucyjny numer 11/99 – k.31)

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej z dnia 9 czerwca 2009 r., I Co 395/09, bankowemu tytułowi egzekucyjnemu numer 11/99 z dnia 5 października 1999 r. nadano klauzulę wykonalności przeciwko dłużnikowi T. B. oraz jego małżonce A. B., na rzecz nowego wierzyciela Banku (...) S.A.

(bezsporne; dowód: postanowienie sądowe z dnia 9 czerwca 2009 r. – k.32-34)

W dniu 2 grudnia 2010 r. (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. zawarł z Bankiem (...) S.A. w W. umowę sprzedaży wierzytelności, na podstawie której nabył wierzytelności wynikające z umowy numer (...) z dnia 15 stycznia 1998 r.

(bezsporne; dowody: umowa sprzedaży wierzytelności z dnia 2 grudnia 2010 r. z załącznikami – k.40-56, odpisy KRS – k.57-104, k.109-147)

W związku z przelewem wierzytelności Sąd Rejonowy w Pieszku wpisał (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. w księdze wieczystej numer (...) jako wierzyciela hipotecznego w miejsce Banku (...) S.A. W dziale II tej księgi jako współużytkownicy wieczystości nieruchomości gruntowej i współwłaściciele budynków stanowiących odrębną od gruntu nieruchomość ujawnieni są T. B., D. B. i K. B.. Pozwane zostały wpisane do księgi wieczystej na podstawie aktu poświadczenia dziedziczenia z dnia 22 listopada 2013 r., Rep. A nr 3580/2013.

(bezsporne; notoria urzędowa – odpis księgi wieczystej numer (...))

(...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. złożył wniosek o zawiązanie T. B. do próby ugodowej. Z uwagi na nieusprawiedliwione niestawiennictwo pozwanego na posiedzeniu, nie doszło do zawarcia ugody.

(bezsporne; notoria urzędowa – odpis protokołu – k.39)

Wskutek przeprowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Rawie Mazowieckiej P. P. postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 503/13 i in. oraz dokonanego podziału sumy uzyskanej z egzekucji nieruchomości objętej księgą wieczystą numer (...), wygasły obciążające nieruchomości hipoteki ustanowione na rzecz Banku (...) S.A. w K. w kwotach 300.000 zł i 150.000 zł oraz na rzecz (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. w kwocie 150.000 zł.

(bezsporne; dowody: postanowienie komornicze z dnia 30 czerwca 2015 r. – k.164-168; zezwolenie na wykreślenie hipoteki z dnia 20 stycznia 2014 r. – k.169)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty przedłożone przez strony, których prawdziwość ani treść nie były kwestionowane w żadnym zakresie, na żadnym etapie postępowania.

Poza tym, stan faktyczny sprawy pozostawał właściwie niesporny między stronami postępowania. Jediną okolicznością sporną było to, czy wierzytelność dochodzona pozwem istnieje (jak twierdzi powód), czy też wygasła wskutek spłaty kredytu (jak twierdzi strona pozwana). Dodatkowo pozwani podnieśli zarzut przedawnienia przedmiotowej wierzytelności, zaś pozwane K. B. i D. B. dodatkowo wskazały, że spadek po matce A. B. nabyły z dobrodziejstwem inwentarza, a majątek spadkowy nie został jeszcze podzielony między spadkobierców.

Na wstępie rozważań należy podkreślić, że regulacja art. 65 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece przyznaje wierzycielowi hipotecznemu uprawnienie do wytoczenia przeciwko dłużnikowi hipotecznemu, nie będącemu dłużnikiem osobistym, powództwa o świadczenie – celem umożliwienia prowadzenia egzekucji z obciążonej nieruchomości. Z treści powołanego przepisu wynika wprost, że wierzycielowi hipotecznemu przysługują dwa zasadnicze uprawnienia. Po pierwsze, może on zaspokoić się z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością. Po drugie, przysługuje mu pierwszeństwo zaspokojenia przed wierzycielami osobistymi właścicielami nieruchomości. W uprawnieniach tych znajduje wyraz bezwzględny charakter prawa rzeczowego, jakim jest hipoteka. W celu przeprowadzenia egzekucji z nieruchomości wierzyciel hipoteczny musi wcześniej uzyskać tytuł wykonawczy, zatem tylko roszczenie o zapłatę, skierowane przeciwko dłużnikowi hipotecznemu, zapewnia mu realizację prawem przewidzianych uprawnień. Przeciwny pogląd unicestwiłby funkcję zabezpieczenia hipotecznego.

Stanowisko to zyskuje aprobatę większości teoretyków i praktyków w zakresie stosowania prawa. W pierwszej kolejności warto odwołać się do poglądu wyrażonego przez H. C., która w Komentarzu do art. 65 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (Ustawa o księgach wieczystych i hipotece. Komentarz po nowelizacji prawa hipotecznego, Lex/el. 2011) opowiedziała się za poglądem opartym na koncepcji tzw. obligacji realnej (T. der R.) przyjmującej, że wierzyciel może z tytułu hipoteki żądać od właściciela zapłaty sumy hipoteki z ograniczeniem do przedmiotu hipoteki. Zasadniczy argument na rzecz tego stanowiska Komentatorka wyprowadziła z regulacji art. 73 i art. 78 u.k.w.h., które przyznają właścicielowi uprawnienia analogiczne do niektórych uprawnień dłużnika.

W świetle „obligacji realnej” właściciel nieruchomości staje się dłużnikiem rzeczowym. Jego odpowiedzialność jest ograniczona tylko do nieruchomości, co przejawia się w wielu aspektach. Przy takim ujęciu wierzyciel może bowiem żądać zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej od właściciela nieruchomości, ale zapłata ta ma nastąpić tylko z tej nieruchomości. Również egzekucja może być prowadzona jedynie z tej nieruchomości (vide: D. E., M. K. zum B. G.. S., M. 1986, s. (...) i n.). Godne uwagi są przy tym wywody F. H., który wskazuje, że w hipotece występują niewątpliwie elementy obligacyjne, chociaż zaliczenie tej instytucji do prawa rzeczowego jest całkowicie zrozumiałe. Granice między tymi działami prawa są płynne. W szczególności chodzi o takie zagadnienia, jak wykonanie zobowiązania i jego surogaty, skutki zwłoki dłużnika. Doniosłe znaczenie ma obowiązek płacenia odsetek w razie zwłoki. Najważniejsze jest to, że właściciel nieruchomości musi zapłacić, jeżeli chce uniknąć egzekucji (F. H., G. des S., T. 1929, s. 439 i n.).

Teorię „obligacji realnej” należy uznać za dominującą także w piśmiennictwie polskim (vide: J. Ignatowicz, J. Wasilkowski, [w:] System prawa cywilnego, t. II, Warszawa 1977, s. 759; W. Prądyński, Istota hipoteki, ciężaru realnego i zastawu a polskie prawo rzeczowe, Przegląd Notarialny 1948, nr 11-12, s. 461; J. Ignatowicz, Prawo rzeczowe, Warszawa 1994, s. 274; S. Rudnicki, Ustawa o księgach wieczystych i hipotece. Przepisy o postępowaniu w sprawach wieczystoksięgowych. Komentarz, Warszawa 2005, s. 249; A. Szpunar, Wstąpienie w prawo zaspokojonego wierzyciela, RPEiS 1983, nr 3, s. 9). Prawo uznaje zatem właściciela nieruchomości obciążonej za dłużnika rzeczowego. Konkludując można stwierdzić, że wierzyciel hipoteczny ma dwóch dłużników: osobistego i rzeczowego (podobnie: Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 stycznia 2013 r., I ACa 1066/12, LEX nr 1311967).

Taką też koncepcję przyjął Sąd Najwyższy w wyrokach: z dnia 24 listopada 1998 r., I CKN 864/98 (OSNC 1999, Nr 6, poz. 111) i z dnia 10 września 1999 r., III CKN 331/98 (OSNC 2000, Nr 3, poz. 57). Dlatego w aktualnym stanie prawnym przyjmuje się zasadnie, że wierzyciel powinien wystąpić przeciwko dłużnikowi rzeczowemu z żądaniem zapłaty długu w wysokości, do której właściciel nieruchomości odpowiada za zabezpieczoną hipoteką wierzytelność (vide: A. S., Odpowiedzialność właściciela nieruchomości niebędącego osobistym dłużnikiem hipotecznym, R. 1999, nr 11, s. 22).

W wyroku z dnia 16 lipca 2003 r., V CK 19/02 (LEX 602311) Sąd Najwyższy zważył wprost, że „wierzyciel hipoteczny jest uprawniony do wytoczenia przeciwko dłużnikowi hipotecznemu, nie będącemu dłużnikiem osobistym, powództwa o świadczenie – celem prowadzenia egzekucji z obciążonej nieruchomości” (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 września 1999 r., III CKN 331/98, OSNC 2000 B, Nr 3, poz. 57 i z dnia 25 sierpnia 2004 r., IV CK 606/03, Lex Polonica nr 1633078). Na uwagę zasługuje także teza Sądu Najwyższego, zgodnie z którą „sens hipoteki polega na tym, aby w sytuacji nieuzyskania zaspokojenia od dłużnika osobistego, wierzyciel mógł uzyskać zaspokojenie od dłużnika rzeczowego – do wysokości hipoteki – pomimo tego, że żaden stosunek obligacyjny pomiędzy nimi nie istnieje. Jeżeli zatem zobowiązany osobiście nie wykonuje należnego świadczenia pieniężnego, wierzyciel może wszcząć egzekucję przeciwko dłużnikowi rzeczowemu, przedtem jednak musi uzyskać przeciwko niemu tytuł wykonawczy” (wyrok z dnia 25 sierpnia 2004 r., IV CK 606/2003, Lex Polonica nr 1633078). Aprobata poglądu przeciwnego oznaczałaby, że uprawnienie wierzyciela jest niewykonalne w postępowaniu cywilnym. Nadto przepis art. 923 k.p.c. stanowi o konieczności wezwania do zapłaty właściciela zajętej nieruchomości.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy trzeba zaznaczyć, że powód dochodzi zapłaty od pozwanych występujących w charakterze dłużników rzeczowych, o czym świadczy wyraźnie żądanie pozwu w postaci „ograniczenia odpowiedzialności pozwanych do wartości nieruchomości objętej księgą wieczystą numer (...)”. Ściślej rzecz ujmując, pozwane D. B. i K. B. są spadkobierczyniami dłużnika rzeczowego – matki A. B., która razem z T. B. ustanowiła hipotekę na zabezpieczenie wierzytelności kredytowej. Są jednak wpisane w księdze wieczystej numer (...) jako współużytkowniczki wieczyste nieruchomości gruntowej i współwłaścicielki odrębnych od gruntu budynków posadowionych na tej nieruchomości. Stąd podnoszony przez pozwane zarzut, że nigdy nie zaciągały żadnego kredytu u powoda ani u jego poprzednika prawnego, pozostaje bez znaczenia dla oceny zasadności powództwa opartego o przepis art. 65 ust. 1 u.k.w.h.

Odpowiedzialność dłużnika rzeczowego kształtuje się nieco inaczej niż odpowiedzialność dłużnika osobistego. O ile bowiem spadkobierca dłużnika osobistego może powoływać się na ograniczenie odpowiedzialności wynikające z prawa spadkowego, o tyle po myśli art. 74 u.k.w.h. wierzyciel hipoteczny może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości obciążonej hipoteką, bez względu na ograniczenie odpowiedzialności dłużnika wynikające z prawa spadkowego. Tym samym, podnoszona przez pozwane okoliczność, że spadek po matce A. B. nabyły z dobrodziejstwem inwentarza, pozostaje bez wpływu na kwestię ich rzeczowej odpowiedzialności względem powoda – wierzyciela hipotecznego.

Dodatkowo sytuacja procesowa wierzyciela hipotecznego jest ułatwiona dzięki istnieniu domniemania z art. 3 u.k.w.h., według którego prawa ujawnione w księdze wieczystej są zgodne z rzeczywistym stanem prawnym. Domniemanie to rozciąga się także na wierzytelność zabezpieczoną hipoteką, co sprawia, że wpis hipoteki jest w takim przypadku dla wierzyciela hipotecznego dostateczną legitymacją procesową i przesłanką potwierdzającą zasadność dochodzonego roszczenia. Ponadto, na tle niniejszej sprawy istnienie i rozmiar wierzytelności powoda zostały potwierdzone załączonymi do pozwu dokumentami, zwłaszcza w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr 11/99, zaopatrzonego w sądową klauzulę wykonalności.

Co prawda pozwany T. B. podnosił, że spłacił kwotę kredytu zabezpieczoną hipoteką, to jednak będąc reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego, nie zaoferował żadnych dowodów, które choćby pośrednio potwierdzałyby jego tezę w tym zakresie.

Za taki dowód nie mogły być uznane: postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Rawie Mazowieckiej P. P. z dnia 30 czerwca 2015 r., Km 503/13 (k.164-168) ani zezwolenie Banku (...) S.A. na wykreślenie hipoteki z dnia 20 stycznia 2014 r. (k.169), które to dokumenty dotyczyły wierzytelności innych niż dochodzona pozwem. Świadczy o tym wyraźnie ich treść. W rzeczonych dokumentach, dotyczących egzekucji z nieruchomości objętej księgą wieczystą o numerze (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Rawie Mazowieckiej, mowa jest o wygaśnięciu obciążających tą nieruchomości hipotek ustanowionych na rzecz Banku (...) S.A. w kwotach 300.000 zł i 150.000 zł, na rzecz Banku (...) S.A. w kwocie 37.000 zł oraz na rzecz (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. w kwocie 150.000 zł. Tymczasem poza sporem jest, że wierzytelność dochodzona pozwem zabezpieczona jest hipoteką w kwocie 100.000 zł na nieruchomości objętej księgą wieczystą

numer (...), prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Piszcu, co jednoznacznie wynika z osnowy aktu notarialnego z dnia 2 lutego 1998 r., Rep. A nr 485/1998, jak też z odpisu księgi wieczystej numer (...).

Analogicznej oceny wymagały załączone do pisma procesowego strony pozwanej z dnia 6 października 2016 r. zaświadczenia (...) Banku (...) S.A. w W. z dnia 2 grudnia 1998 r. W dokumentach tych, kierowanych do pozwanego, mowa jest o spłacie kredytu obrotowego wynikającego z umowy numer (...) z dnia 12 lutego 1998 r., zabezpieczonego hipoteką wpisaną do księgi wieczystej numer (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Rawie Mazowieckiej. Jak już zważono, wiarytelność dochodzona pozwem wynika z zupełnie innego kontraktu, tj. umowy z dnia 15 stycznia 1998 r., numer (...) o udzielenie kredytu obrotowego w formie linii kredytowej. Nadto, zabezpieczeniem tej wiarytelności jest hipoteka umowna wpisana do księgi wieczystej o numerze (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Piszcu.

Przedkładając wymienione dokumenty strona pozwana w żaden sposób nie wykazała zatem aby dochodzona pozwem wiarytelność wygasła wskutek spłaty należności. Przeciwno takiemu stanowisku przemawia również treść księgi wieczystej numer (...), w której to dziale IV, pod pozycją nr 8, ujawniona jest hipoteka w kwocie 100.000 zł, wpisana na rzecz powoda, na podstawie aktu notarialnego Rep. A. nr 485/98 z dnia 2 lutego 1998 r.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że zgodnie z przepisem art. 3 k.p.c. strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody.

Wskazana regulacja prawna jest wyrazem tendencji do poznania prawdy w postępowaniu cywilnym, obejmującej nie tylko sferę uprawnień sądu, lecz także stron i uczestników postępowania oraz ich pełnomocników, którzy swoim działaniem powinni przyczyniać się do jej wykrycia. Statuuje ona zarazem zasadę kontradiktoryjności. Zasada prawdy materialnej nie może bowiem przekreślać kontradiktoryjności procesu, gdyż ciężar wskazania niezbędnych dowodów spoczywa przede wszystkim na stronach procesowych (vide: J. Bodio, Komentarz aktualizowany do art. 3 Kodeksu postępowania cywilnego, Lex/el. 2014, Nb 1). Tym samym, ewentualne ujemne skutki nieprzedstawienia dowodu obciążają stronę, która nie dopełniła ciążącego na niej obowiązku. W konsekwencji adresatem normy zawartej w art. 3 k.p.c. nie jest sąd, lecz strony procesowe i nie można zarzucić, że sąd ją naruszył (vide: wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 lipca 1999 r., I CKN 415/99, LEX nr 83805 i z dnia 11 grudnia 1998 r., II CKN 104/98, LEX nr 50663).

Skoro zatem obowiązek (ciężar procesowy) przedstawiania okoliczności faktycznych i dowodów (art. 3 i art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c.) spoczywa na stronach, których aktywna postawa ma istotne znaczenie w przebiegu procesu cywilnego, to oznacza, że to strony w efekcie mają być „siłą napędową” procesu cywilnego. Po zmianach ustrojowych i związanych z tym nowelizacjach procedury cywilnej, m.in. skreśleniu § 2 w art. 3 k.p.c., przyjęty został kontradiktoryjny model postępowania, w którym materiał procesowy dostarczają strony i uczestnicy postępowania (vide: wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 7 maja 2008 r., II PK 307/07, LEX nr 490351 i z dnia 4 października 2007 r., V CSK 188/07, LEX nr 485901; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2003 r., I CK 176/03, LEX nr 151620; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 29 grudnia 2003 r., I ACa 1457/03, OSA 2005, z. 3, poz. 12). Konkludując ciężar instruowania procesu spoczywa na stronach procesowych, które ponoszą pełną odpowiedzialność za wynik postępowania cywilnego, w tym zwłaszcza dowodowego.

Przenosząc powyższe wywody na grunt analizowanej sprawy uznano, że obrona pozwanych, polegająca na ferowaniu tezy o spłaceniu wiarytelności objętych żądaniem pozwu, jako wyjątkowo gołosłowna, nie jest skuteczna.

Sąd Okręgowy oddalił wnioski dowodowe pełnomocnika pozwanych o zwrócenie się do Banku (...) S.A. o udzielenie informacji dotyczących udzielenia pozwanemu kredytu w kwocie 237.000 zł, ze wskazaniem numeru i daty umowy oraz numerów kont i nazw beneficjentów, dla których przelano środki z przedmiotowego kredytu.

Po pierwsze, tego rodzaju informacje, jak wynika z treści pisma następcy prawnego tego Banku z dnia 30 stycznia 2017 r., objęte są tajemnicą bankową (k. 258-260, k.266).

Po drugie, nie rolą sądu rozpoznającego daną sprawę, lecz strony procesowej jest poszukiwanie, odnalezienie i w końcu zaprezentowanie materiału dowodowego potwierdzającego jej stanowisko procesowe.

W końcu po trzecie, pełnomocnik pozwanych na rozprawie w dniu 9 września 2016 r. został zobowiązany do udzielenia informacji pozwalających na sprecyzowanie łączącej pozwanego z Bankiem (...) S.A. umowy kredytowej. Mimo zakreślonego trzytygodniowego terminu, pełnomocnik nie wywiązał się należycie z tego zobowiązania. Jedynie w piśmie procesowym z dnia 6 października 2016 r. wskazał, że z notatek pozwanego (których skądinąd nie przedłożył) wynika, że umowa kredytowa, o jakiej mowa w odpowiedziach na pozew, została zawarta w dniu 18 marca 1996 r. Już sama ta okoliczność podważa twierdzenie pozwanych, jakoby rzeczona umowa z (...) S.A. została zawarta w celu pozyskania środków na spłatę kredytu numer (...), zaciągniętego w dniu 15 stycznia 1998 r. Skoro bowiem tą ostatnią umowę zawarto w styczniu 1998 r., a umowę z (...) S.A. w marcu 1996 r., to teza pozwanego w tej materii jest wysoce nielogiczna. Trudno bezkrytycznie przyjąć, aby już w 1996 r. pozwany zaciągnął kredyt z przeznaczeniem na spłatę kredytu, który miał zostać zaciągnięty blisko dwa lata później, tj. w 1998 r. Do takich wniosków sprowadza się zaś linia obrony przyjęta przez pozwanego.

Wydaje się, że mając świadomość tych okoliczności pełnomocnik pozwanych obecny na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku, nie zgłosił w trybie art. 162 k.p.c. zastrzeżeń do protokołu co do oddalenia wniosków dowodowych w tym zakresie.

Odnosząc się do natomiast do podniesionego przez pozwanych zarzutu przedawnienia trzeba zważyć, że w zgodzie z regulacją art. 73 u.k.w.h. właściciel nieruchomości niebędący dłużnikiem osobistym, może niezależnie od zarzutów, które mu przysługują osobiście przeciwko wierzycielowi hipotecznemu, podnosić zarzuty przysługujące dłużnikowi oraz te, których dłużnik zrzekł się po ustanowieniu hipoteki. Trzeba jednak uwzględnić pozostałe przepisy prawa o hipotece, w tym zwłaszcza art. 77 u.k.w.h., którego dyspozycja jest wyjątkowo jednoznaczna i oznacza tyle, że dłużnikowi rzeczowemu nie przysługuje zarzut przedawnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką.

Z tych wszystkich względów powództwo należało uznać za uzasadnione na podstawie art. 65 ust. 1 u.k.w.h., przy uwzględnieniu ograniczonej odpowiedzialności dłużników hipotecznych (art. 319 k.p.c.).

Sąd Okręgowy podziela prezentowane w judykaturze stanowisko, zgodnie z którym pomiędzy dłużnikami odpowiadającymi rzeczowo z nieruchomości stanowiącej przedmiot ich współwłasności w częściach ułamkowych, istnieje węzeł solidarnej odpowiedzialności za dług rzeczowy (vide: orzeczenie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 6 września 2007 r., I ACa 769/2007, L.). W tym samym kierunku wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 lipca 2003 r., V CK 19/02 (LEX nr 602311). Na kanwie niniejszej sprawy na rzecz solidarnej odpowiedzialności pozwanych przemawia dodatkowo przepis art. 1034 k.c., skoro jak pozwane zgodnie przyznały – in casu nie doszło do podziału spadku po odpowiedzialnej rzeczowo A. B..

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie II wyroku na podstawie art. 98 w zw. z art. 99 k.p.c. Przepis ten formułuje zasadę odpowiedzialności za wynik procesu oraz zasadę kosztów niezbędnych i celowych. Zgodnie z treścią regulacji strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi koszty procesu. Na koszty celowego dochodzenia praw złożyły się w przedmiotowym postępowaniu: 1.250 zł tytułem częściowej opłaty od pozwu, 7.200 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego i 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W przedmiocie brakującej części opłaty od pozwu orzeczono po myśli art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 98 k.p.c. (pkt III wyroku).

/SSR del. Maciej Rzewuski/

ZARZĄDZENIE

1. odnotować,

2. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć peł. pozwanych,

3. za 14 dni lub z apelacją.

O., dnia 10 marca 2017 r.

/SSR del. Maciej Rzewuski/